

Однорічні рослини у квітковому оформленні експозиційних ділянок Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України

Тетяна Д. Ковальчук ✉, Інна П. Діденко
Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАН України, м. Умань,
Черкаська обл., Україна,
e-mail: rhus2017@gmail.com, e-mail: fritillaria2007@gmail.com
ORCIDID0000-0002-8545-8496, ORCIDID 0000-0002-4198-3432
✉ rhus2017@gmail.com

Реферат.

Мета. Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАН України є прикладом тандему природи й творчості людини, де значне місце у формуванні пейзажів належить квітковому оформленню — одному з найбарвистіших архітектурно-художніх елементів благоустрою. Охарактеризувати та встановити основні ознаки квіткового оформлення дендрологічного парку «Софіївка» та описати асортимент однорічних рослин, які використовуються у квіткових композиціях. **Методи.** Дослідження проводили впродовж 2019–2021 рр. в умовах дендропарку. Приклади квіткового оформлення охарактеризовано згідно класифікації квітників за В. В. Пушкар. Латинські назви видів рослин наведено згідно Інтернет-ресурсу «The Plant List, 2013». **Результати.** Здійснено аналіз квіткового оформлення дендропарку «Софіївка» за участі однорічних рослин. З'ясовано ознаки квітників за: формою й розташуванням, тривалістю їхнього існування, періодом цвітіння, розміщенням рослин у вертикальній площині та типом комбінування рослин. **Висновки.** Виділено п'ять експозиційних ділянок у дендропарку «Софіївка», які оздоблені 12 квітковими композиціями. Дане квіткове оформлення належить до ландшафтного й регулярного типу планування.

Ключові слова: експозиційні ділянки, квітники, ландшафтний стиль, регулярний стиль, дендропарк.

Annual plants in the floral design of the exhibition areas of the National Dendrological Park "Sofiyivka" of NAS of Ukraine

Tetiana D. Kovalchuk✉, Inna P. Didenko

National Dendrological Park "Sofiyivka" of NAS of Ukraine, Uman, Cherkasy region, Ukraine,

e-mail: rhus2017@gmail.com, e-mail: fritillaria2007@gmail.com

ORCIDID0000-0002-8545-8496, ORCIDID 0000-0002-4198-3432

✉ rhus2017@gmail.com

Abstract.

Aim. The National Dendrological Park "Sofiyivka" of the National Academy of Sciences of Ukraine is an example of the tandem of nature and human creativity, where a significant place in the formation of landscapes belongs to floral design. It is one of the most colorful architectural and artistic elements of landscaping. The aim is to describe and to define the main features of flower beds of the Dendrological Park "Sofiyivka", and to describe the range of annual plants used in flower arrangements.

Methods. The study was conducted in the dendrological park during 2019-2021. Examples of flower design have been described according to the classification of flower beds by V. V. Pushkar. Latin names of plant species were given according to "The Plant List, 2013".

Results. The analysis of flower design in the dendrological park "Sofiyivka" using annual plants was carried out. The features of flower beds are clarified by: shape and location, duration of their existence, flowering period, location of plants in the vertical plane and the type of plant combination.

Conclusions. Five exhibition areas in "Sofiyivka" park have been defined. They are decorated with 12 flower compositions. This floral design belongs to the landscape and regular type of planning.

Key words: exhibition areas, flower beds, landscape style, regular style, dendrological park.

Вступ/Introduction. Сад — це не тільки місце, де ростуть квіти та дерева. Сад — це витвір мистецтва, що створюється протягом тривалого часу. Все в ньому — і стиль планування, і форма доріжок, і поєднання груп різних дерев, і композиція квітів на клумбах — все результат художньої творчості людини (Verzylun, 1964). Квіткові й декоративні трав'янисті рослини займають важливе місце в оздобі парку та разом з деревними рослинами, водними об'єктами, каменями, скульптурами формують його естетичний вигляд (Bohovaia & Fursova, 1988). Кожен вид квіткового оформлення має своє місце в паркових композиціях та виконує певне композиційне завдання. За допомогою квітників

створюються місця відпочинку для людей, вони є акцентами, які концентрують людську увагу, вказують напрям руху, завершують художнє рішення паркових композицій (Kucheriavyi, 2005).

Прикладом тандему природи й творчості людини є Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАН України, де значне місце у формуванні пейзажів належить квітковому оформленню — одному з найбарвистіших архітектурно-художніх елементів благоустрою. Квіти надають садовим і парковим пейзажам живості барв і форм, динамічності й більшої емоційної виразності (Kosenko & Moroz, 2006). За красою форм, яскравістю забарвлення квітів і, особливо, тривалістю цвітіння, багато однорічників розкішніші від інших груп квіткових рослин. У себе на батьківщині вони вважаються багаторічниками, але в наших умовах не можуть зимувати й культивуються як однорічники (Ishchuk, Oleshko, Cherniak, Kozak, 2014). До цієї групи рослин належать й багаторічні килимові рослини, що використовуються у квітниках, маточники яких зимують в оранжереях і щороку їх вегетативно розмножують. Весь життєвий цикл цієї групи рослин завершується протягом одного вегетаційного сезону. Властивості рослин літнього періоду цвітіння дуже різноманітні: одні з них тривало і рясно цвітуть, інші звертають на себе увагу струнким правильним ростом, орнаментальною формою великих листків і їх строкатістю (Kyselev, 1952).

Квіткове оформлення, у різні періоди розвитку дендропарку «Софіївка», було багатоманітне і відповідало кожному окремому періодові з асортиментом рослин, які були на той час. Змінювався час та захоплення квітковими композиціями. В кожен період існування парку тут, як і скрізь, була своя мода на певні квіти. Рослини, які завозились з різних країн, потрапляли і до парку. На час будівництва «Софіївки» в культурі з'явилися квіти, завезені з Америки, в тому числі багаторічні айстри, канни, рудбекія, лілії, флокси, на початку ХІХ століття — годечія, багаторічний люпин, губастик, немофіла. З Австралії завезли брахікому і геліптерум. З другої половини ХІХ століття у Європі з'являються рослини з Японії і Китаю, в тому числі анемона японська, астильба та інші (Kosenko & Moroz, 2006). Так, Т. Темері (Themery, 1846) вказує, що перед оранжереєю росли квіти різноманітних сортів, посаджені аж до теплиці. Вся тераса була заповнена екзотичними рідкісними рослинами, які виносили з теплиці. На найбільш ранніх фотографіях тераси видно серпантин з квітковими рабатками. На Площі Зборів пізніше з'явилась кругла клумба з завитками з килимових квітів, а біля Павільйону Флори — кругла клумба з маргаритками, геранню, бегоніями, каннами та іншими квітами. В шістдесятих роках ХХ століття перед входом до парку були рабатки (Kosenko & Moroz, 2006).

Сьогодні також використовується велике різноманіття квіткових трав'янистих рослин на експозиційних ділянках парку. Але публікацій, які б

відображали видовий склад однорічних рослин та визначали основні ознаки квітників за їх участі, що створені й реконструйовані останнім часом, досі не було. Тому метою наших досліджень було охарактеризувати та встановити основні ознаки квіткового оформлення дендрологічного парку «Софіївка» та описати асортимент однорічних рослин, які використовуються у квіткових композиціях.

Матеріали і методи/Material and Methodology. Дослідження проводили в умовах Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України впродовж 2019–2021 рр.

Види квіткового оформлення парку охарактеризовано згідно класифікації квітників за В. В. Пушкар (Pushkar, 2007):

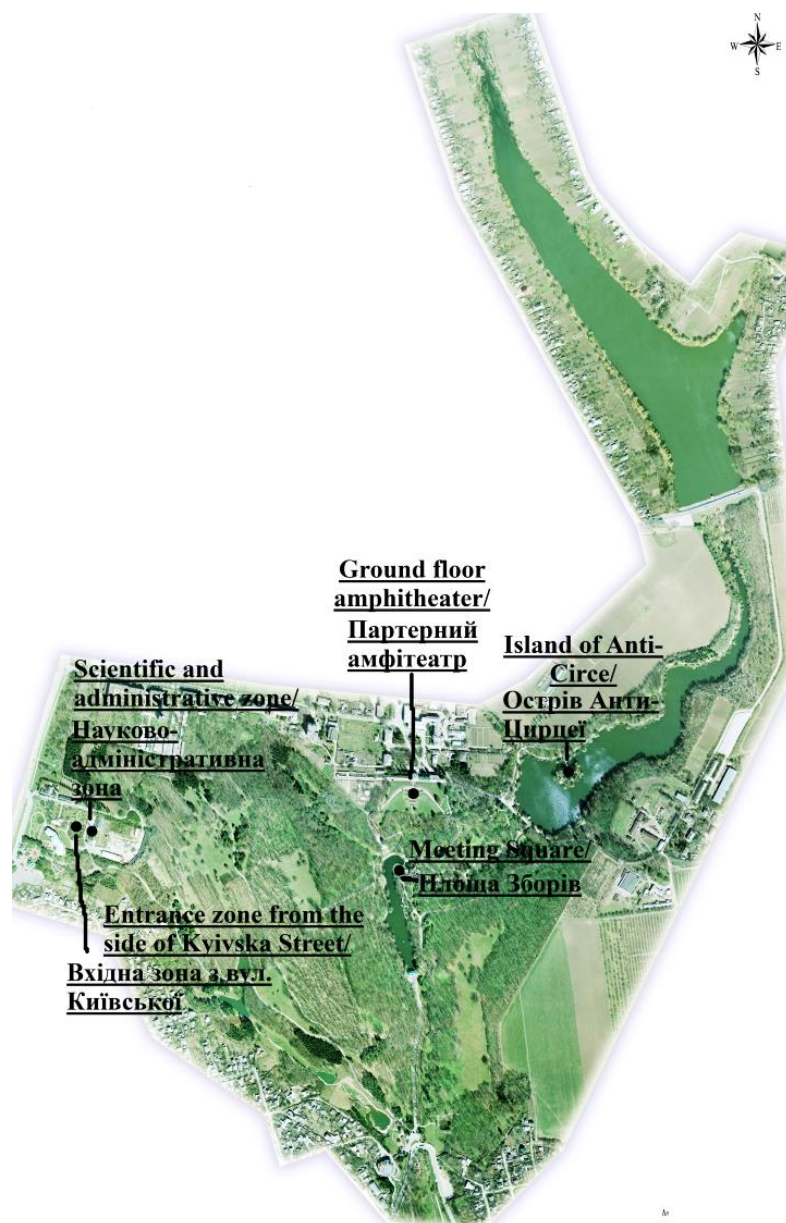
- ✓ за тривалістю їхнього існування — односезонні, багатосезонні, змінні;
- ✓ за періодом цвітіння — весняні, літні, осінні;
- ✓ за формою й розташуванням — бордюри, класичні клумби, підняті клумби, клумби–рокарії, рабатки, переносні квітники, підвісні квітники, угруповання, солітери, міксбордери, групи, тощо;
- ✓ за розташуванням рослин у вертикальній площині — однорівневі, багаторівневі;
- ✓ за типом комбінування рослин — арабески, килимові, пейзажні.

Декоративні якості визначали візуально і способом вимірювання (висота рослин, розмір і забарвлення квіток й суцвіть, їх рясність і тривалість квітування, забарвлення листків і тривалість вегетації). Загальну оцінку декоративності рослин визначали на основі всіх вказаних ознак. Латинські назви видів рослин наведено згідно Інтернет-ресурсу «The Plant List, 2013».

Результати та їх обговорення/Results and Discussion. Значну частку у квітковому оформленні дендропарку «Софіївка» займають однорічні рослини, а саме красиво-квітучі (*Canna × hybrida*, *Petunia × hybrida*, *Zinnia elegans* L. та інші), декоративно-листяні (*Cineraria maritima* 'Сильвердаст', *Iresine herbstii* Hook.), килимові (*Eschscholzia californica*, *Lobularia maritima* (L.) Desv.), виткі (*Ipomoea purpurea* (L.) Roth, *Maurandya scandens* (Cav.) Pers.), горщиківі (*Tradescantia pallida* (Rose) D. R. Hunt, *Pelargonium peltatum* (L.) L'Hér., *Pelargonium zonale* (L.) L'Hér. ex Aiton *Chlorophytum comosum* f. *vittatum*) рослини (Bilyk et al., 2000). В даній роботі ми зосередили увагу на квіткових композиціях з однорічними рослинами, регулярного й ландшафтного типу планування (рис. 1).

Рисунок. 1.
Розташування квіткових композицій з
однорічними рослинами
на території дендропарку
«Софіївка»

Figure 1.
Location of flower
compositions with annual
plants in the dendrological
park “Sofiyivka”

Експозиційна ділянка парку «Острів Анти-Цирцеї» декорована двома квітниками. Це квітники регулярного типу — класичні клумби, кругла (рис. 2) й у вигляді серця (рис. 3). Клумба у вигляді серця є однорівневою, змінною клумбою. Навесні висаджуються дворічні рослини, а при настанні сталих позитивних температур — пророщені у теплиці рослини *Canna×hybrida*. Ці рослини прикрашають дану ділянку завдяки великим цілокраїм, ланцетним, темно-зеленим листкам й зігоморфним, червоним квіткам.

Класична кругла клумба на «Острові Анти-Цирцеї» має опуклу форму, є візерунковою, в якій змінюються як її елементи так і рослини. Важливим моментом у створенні візерунку є поєднання вертикальних і горизонтальних ліній, що дає можливість створювати різні фігури: квадрати, трикутники, прямокутники, багатокутники, зірки, тощо.

Рисунок 2. Клумба у вигляді серця на «Острові Анти-Цирцеї»

Figure 2. Heart-shaped flower bed on the “Island of Anti-Circe”

Щоб зорієнтувати основну увагу відвідувачів на експозиційній ділянці, потрібно правильно розмістити центральну точку квітника, з подальшою посадкою однорічних рослин однієї кольорової гамми, які висаджені у формі кола. Далі, в залежності від задуму, доповнюються іншими однорічними (табл. 1, 2) й багаторічними рослинами. Багаторічні рослини ми використовуємо з метою збільшення тривалості періоду декоративного ефекту клумби.

Рисунок 3. Кругла клумба на «Острові Анти-Цирцеї»

Figure 3. Round flower bed on the “Island of Anti-Circe”

Квітники є додатковим елементом композиції даної ділянки, яка представлена насадженнями деревних рослин, архітектурною спорудою («Рожевий павільйон») та водоймою («Верхній став»).

Таблиця 1. Характеристика квітників на експозиційних ділянках Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України, з використанням однорічних рослин

Table 1. Characteristics of flower beds in the exposition areas of the National Dendrological Park “Sofiyivka” of NAS of Ukraine, using annual plants

Квартал/ Quarter	Назва ділянки/ Area name	Ознаки квітників/Flower beds signs			
		вид, форма/ type, shape	тривалість існування/ duration of existence	період цвітіння рослин/ flowering period of plants	розташування рослин у вертикальній площині/ location of plants in the vertical plane
1	2	3	4	5	6
31	«Острів Анти-Цирцеї»/ “Island of Anti-Circe”	кругла класична клумба/ round classic flower bed	багатосезонна / multi-season	весна-осінь/ spring-autumn	однорівнева/ one-level
		класична клумба у вигляді серця/ classic heart-shaped flower bed	змінна/ variable	літо-осінь/ summer-autumn	однорівнева/ one-level
28	«Партерний амфітеатр»/ “Parterre amphitheater”	рабатки/ vorder bed	односезонна/ one-season	літо-осінь/ summer-autumn	однорівнева/ one-level
		міксбордери/ mixborder	багатосезонна / multi-season	весна-літо/ spring-autumn	багаторівнева / multilevel
		класичні клумби у вигляді ромбів/ classic flower beds in the form of diamonds	багатосезонна / multi-season	весна-осінь/ spring-autumn	багаторівнева / multilevel

Продовження таблиці 1/Table 1 (continued).

1	2	3	4	5	6
29	«Площа Зборів»/ “Meeting Square”	арабеска/ arabesque	змінна/ variable	весна- осінь/ spring- autumn	однорівнева/ one-level
2	вхідна зона з вул. Київської/ entrance zone from the side of Kyivska Street	квіткова композиції ландшафтного стилю/ floral arrangement of landscape style	односезонна/ one-season	літо- осінь/ summer- autumn	однорівнева/ one-level
		квіткова композиція ландшафтного стилю/ floral arrangement of landscape style	односезонна/ one-season	літо- осінь/ summer- autumn	однорівнева/ one-level
1	науково- адміністративна зона/ scientific and administrative zone	рабатка/ border bed	багатосезонна / multi-season	весна- осінь/ spring- autumn	однорівнева/ one-level
		квіткова композиція ландшафтного стилю/ floral arrangement of landscape style	односезонна/ one-season	літо- осінь/ spring- autumn	однорівнева/ one-level
		арабеска/ arabesque	односезонна/ one-season	літо- осінь/ spring- autumn	однорівнева/ one-level
		квіткова композиція ландшафтного стилю/ floral arrangement of landscape style	односезонна/ one-season	літо- осінь/ spring- autumn	однорівнева/ one-level

«Партерний амфітеатр» — це ділянка парку регулярного типу планування, який розміщений на схилі. Основою партеру є газон з геометрично спланованими вузькими доріжками — серпантин, які утворюють чотири клумби, різні за розмірами, у вигляді ромбів. Рослини *Buxus sempervirens* L. формують бордюр цих квітників. Клумби розділені на сегменти-ромби: у верхньому їх 5, а в інших трьох — по 4. Центральні та крайні сегменти клумб засаджені багаторічними трав'янистими рослинами, а інші — однорічними. Щороку в одному сегменті висаджуємо рослини сортів *Tagetes patula* з золотисто-жовтими, жовтими й червоними квітками, оскільки дані кольори наближають квіткову композицію до спостерігача. На інших сегментах —

рослини з квітками теплих тонів (рис. 4, табл. 2), які піднімають настрій відвідувачам. Зелений колір газонів є холодним, який заспокоює, тому дані квітники є акцентами цієї ділянки та зоною відпочинку.

Таблиця 2. Видове різноманіття однорічних рослин на експозиційних ділянках дендропарку «Софіївка» (2019–2021 рр.)

Table 2. Species diversity of annual plants in the exposition areas of the dendrological park “Sofiyivka” (2019–2021)

Квартал Quarter	Назва ділянки/ Area name	Вид, форма/ Type, shape	Видове різноманіття рослин/ Species diversity
1	2	3	4
31	«Острів Анти-Цирцеї»/ “Island of Anti-Circe”	кругла класична клумба/ round classic flower bed	<i>Canna × hybrida</i> , <i>Petunia × hybrida</i> 'Balcony pink', 'Balcony purple', 'Balcony purple', 'Balcony white', <i>Cineraria maritima</i> 'Silverdast', <i>Mimulus moschatus</i> , <i>Petunia × pendula grandiflora</i> F ¹ 'Avalanche' 'Avalanche', 'Avalanche white'
		класична клумба у вигляді серця/ classic heart-shaped flower bed	<i>Canna × hybrida</i>
28	«Партерний амфітеатр»/ “Parterre amphitheater”	рабатки/ border bed	<i>Zinnia elegans pumila</i> Bordeaux: 'Gold', 'White', 'Salmon', 'Red', 'Violet', <i>Dahlia variabilis</i> mix.
		міксбордери/ mixborder	<i>Tagetes patula</i> Champion series: 'Orange Champion', 'Yellow Champion', 'Red Champion', <i>Tagetes patula nana</i> 'Tiger's Eye' <i>Tagetes patula nana</i> 'Honey varieties'
		класичні клумби у вигляді ромбів/ classic flower beds in the form of diamonds	<i>Tagetes patula</i> 'Champion Red', 'Champion Orange', 'Champion Yellow', <i>Salvia splendens</i> 'Ioli Byrd', <i>Dahlia variabilis</i> 'Mignon Rose', 'Mignon Yellow', 'Mignon White', 'Mignon Pearl', 'Mignon Red'
29	«Площа Зборів»/ “Meeting Square”	арабеска/ arabesque	<i>Tagetes patula nana</i> 'Tangerine', <i>Tagetes patula</i> 'Champion Yellow', <i>Tagetes patula</i> Series Pigmy 'Orange', <i>Irezine herbstii</i> , <i>Cineraria maritima</i> 'Silverdast', <i>Salvia splendens</i> 'Ioli Piccolo', <i>Lobularia maritima</i> (L.) Desv. 'Snowcloth', 'Rosie O'Day', <i>Petunia × grandiflora</i> F ¹ 'Postilion white', 'Postilion burgundy', <i>Petunia × multiflora nana</i> F ¹ : 'Andrea', 'Rita', 'Marika', <i>Alyssum maritimum</i> (L.) Lam. 'Violet Quinn', 'Snowcloth', 'Rosie O'Day'

Продовження таблиці 2/Table 2 (continued).

1	2	3	4
2	Вхідна зона з вул. Київської/ Entrance zone from the side of Kyivska Street	квіткова композиція ландшафтного стилю/ floral arrangement of landscape style	<i>Canna × hybrida</i>
		квіткова композиції ландшафтного стилю/ floral arrangement of landscape style	<i>Dahlia variabilis mixed, Cineraria maritime, Petunia × grandiflora</i> F ¹ series Postilion 'Postilion burgundy', 'Postilion yellow', <i>Tagetes patula</i> серія Чемпіон 'Чемпион ред', <i>Lobularia maritima</i> (L.) Desv. 'Snowcloth', 'Rosie O'Day', <i>Cineraria maritima</i>
1	Науково-адміністративна зона/ Scientific and administrative zone	рабатка/ border bed	<i>Lobularia maritima</i> (L.) Desv. 'Snowcloth', 'Rosie O'Day', <i>Tagetes patula nana</i> "Tiger's Eye", <i>Petunia × pendula grandiflora</i> F ¹ 'Avalanche Pink'
		квіткова композиція ландшафтного стилю/ floral arrangement of landscape style	<i>Petunia × grandiflora</i> F ¹ Postilion series: 'Postilion white', 'Postilion burgundy', <i>Petunia × multiflora nana</i> F ¹ : 'Andrea', 'Rita', 'Marika'
		арабеска/ arabesque	<i>Tagetes patula nana</i> 'Tiger's eye', 'Honey varieties' 'Mandarin', 'Red berry', <i>Tagetes patula</i> 'Yellow Champion', 'Orange Champion', 'Red Champion', <i>Antirrhinum × hybrida</i> Kimos series 'Mead Rose', 'Sulfur Yellow', 'Orange'
		квіткова композиція ландшафтного стилю/ floral arrangement of landscape style	<i>Eschscholzia californica</i> Cham., <i>Cosmos bipinnatus</i> Cav., <i>Antirrhinum majus</i> , <i>Lupinus polyphyllus</i> , <i>Tagetes patula nana</i> 'Mandarin', 'Yellow Champion', <i>Linum usitatissimum</i> L., <i>Zinnia elegans</i> L., <i>Campanula medium</i> 'Dark Blue', 'White', 'Pink'

Важливим просторовим елементом парку є алеї (Bilous, 2001). Вони вказують напрямок, акцентують поділ садового простору, служать місцем прогулянки. Вздовж алей, зі сторони «Англійського парку», розташовується рабатка, а зі сторони оранжерей Уманського національного університету садівництва (УНУС) — міксбордер. Вони надають рівнинній частині партеру ритмічності. На рабатці висаджується суміш певного виду однорічних рослин (див. табл. 1., рис. 1, 5).

Рисунок 4. Клумби експозиційної ділянки «Партерний амфітеатр»

Figure 4. Flower beds of the exhibition plot “Parterre amphitheater”

Рисунок 5. Рабатка, яка розміщується вздовж алей зі сторони
«Англійського парку»

Figure 5. Border bed located along the alley from the side of the “English Park”

Квітник, розташований вздовж оранжерей УНУС, був декілька раз реконструйований. Він розділений східцями на дві частини. Так у 2019 році на одній частині було висіяне насіння сорту *Tagetes patula* 'Чемпион ред' (рис. 6), а на іншій — закладено міксбордер з багаторічних трав'янистих рослин (рис. 7).

Рисунок 6. Рабатка, яка розміщується вздовж оранжерей Уманського національного університету садівництва

Figure 6. Border bed located along the greenhouses of Uman National University of Horticulture

Рисунок 7. Міксбордер, який розміщується вздовж оранжерей Уманського національного університету садівництва

Figure 7. Mixborder located along the greenhouses of Uman National University of Horticulture

У 2021 році дана ділянка була реконструйована, створено міксбордер з багаторічних трав'янистих рослин зі вкрапленнями однорічних. Тут групами були посаджені рослини п'яти сортів *Tagetes patula*, які чергувались вздовж ділянки.

Арабеска, що на «Площі зборів», є складним орнаментом, який утворений шістьма завитками і двома краплями. Вона є акцентом експозиційної ділянки й

самостійним елементом на газоні. В центральній частині квітника розміщуються цифри, які вказують на вік дендрологічного парку «Софіївка». Це змінний, однорівневий квітник. Дворічні рослини висаджуємо восени або рано навесні, а пізніше — однорічні, коли встановлюється сталий позитивний температурний режим (рис. 1, 8, табл. 1, 2). У зв'язку з високим температурним режимом, нестачею вологи у повітрі й ґрунті у літній період, відсутністю сталого автоматичного поливу та необхідністю високого декоративного ефекту центрального квітника, ми висаджуємо розсаду красиво-квітучих, килимових та декоративно-листяних рослин, вирощених у теплиці й парниках. Такі умови вимагають підбору асортименту посухостійких, світлолюбних рослин з тривалим і красивим цвітінням та яскравими листками. За роки досліджень найкраще зарекомендували рослини *Tagetes patula*, *Cineraria maritima*, *Petunia*×*grandiflora*, *Lobularia maritima*.

Рисунок 8. Арабеска, що розміщується на «Площі зборів»

Figure 8. Arabesque located on the “Meeting Square”

Вхідна зона з вулиці Київської декорована двома квітковими композиціями ландшафтного стилю, які підпорядковані оточуючому ландшафтному середовищу, тому функціональне значення цих квітників — це завершення художнього рішення паркової композиції.

Підніжжя групи рослин *Juniperus sabina* L. оздоблена ландшафтним квітником з однорічними рослинами (рис. 9). Щороку ми змінюємо видове та сортове різноманіття рослин, які культивуються на даній ділянці. Основною умовою підбору кольорової гами квітника є підбір видів і сортів рослин з квітками теплих тонів, щоб дана експозиційна ділянка мала вигляд яскравіше й привертала увагу відвідувачів парку (див. табл. 2). Для чіткості сприйняття квіткової клумби в якості бордюру висаджуємо розсаду *Cineraria maritima* з опушеними сріблясто-сірими, перисто-розсіченими листками.

Рисунок 9. Ландшафтний квітник, який розміщується на вхідній зоні з вулиці Київської

Figure 9. Landscape flower bed located in the entrance zone from the side of Kyivska Street

Друга квіткова композиція на цій ділянці (рис. 1, 10) представлена «клумбою-острівком». Вона оточена газоном, що дає змогу відвідувачам парку добре оглянути її з усіх сторін. У зв'язку з рекреаційним навантаженням цієї зони, щороку ми висаджуємо на цій ділянці пророщені рослини *Canna × hybrida*, до 40 см заввишки. Саме це запобігає витоптуванню рослин людьми та їхніми домашніми улюбленцями. Червоні й жовті квітки *Canna × hybrida* створюють ефект яскравої плями в садовому пейзажі.

Рисунок 10.
«Клумба-острівок», яка розміщується на вхідній зоні з вулиці Київської

Figure 10.
“Flower bed-island” located in the entrance zone from the side of Kyivska Street

Науково-адміністративна зона дендрологічного парку декорована чотирма квітниками (див. табл. 1). Рабатка й квіткова композиція закладені перед будівлею, в якій розміщений готель «Софіївський» й науково-адміністративний корпус дендропарку «Софіївка». Господарську частину парку прикрашає арабеска й квіткова композиція ландшафтного стилю «Напівмісяць».

У 2021 році квіткова композиція поперед адміністративного корпусу була реконструйована. До зазначеного часу тут культивували багаторічні рослини. Враховуючи те, що дана ділянка проглядається з усіх сторін відвідувачами, виникла необхідність збільшити тривалість декоративного ефекту даної експозиції. Тому нами було вирішено культивувати однорічні рослини, адже вони мають тривалий період квітнення й вирізняються широкою кольоровою гаммою квіток. Межі ділянки вільні, природні й мальовничі, тому в поточному році ми висадили невисокі рослини — суміш сортів *Petunia × grandiflora* 'Постилион вайт', 'Постилион бургунди', *Petunia × multiflora nana* F¹: 'Андреа', 'Ріта', 'Маріка'. Як результат, ми отримали яскраву, красиву пляму на газоні, яка привертає увагу, поліпшує настрій відвідувачів та доповнює ландшафтну композицію.

Вздовж двох сторін доріжки, яка веде до готелю «Софіївський», розміщені рабатки (рис. 11). Це квітники змішаного типу. Роль бордюру, від газону, виконують рослини *Chrysanthemum × hortorum* 'Дюймовочка'. Навесні 2021 року тут квітнули рослини *Primula × poliantha* Mill, з червня по листопад — *Petunia × pendula grandiflora* F¹, 'Лавина рожева', а починаючи з кінця липня інтенсивно заквітнули ще й рослини *Lobularia maritima* (L.) Desv. 'Сноуклоз'. Восени квіткову композицію доповнили рожеві суцвіття *Chrysanthemum × hortorum*. Такий підбір рослин створює ефект урочистості.

Рисунок 11.

Рабатка, яка розміщується на науково-адміністративній зоні

Figure 11.

Border bed located in the scientific and administrative zone

Арабеска знаходиться по обидві сторони дороги, яка веде до внутрішнього двору науково-адміністративного корпусу дендропарку (див. табл. 1, рис. 12).

Рисунок 12.
Арабеска, яка розміщується на науково-адміністративній зоні

Figure 12.
Arabesque located in the scientific and administrative zone

Вона представлена чотирма завитками з однієї сторони, й трьома — з іншої. Розміщення завитків підкреслює схему насаджень деревних рослин. У п'яти верхівках завитків та двох основах посаджені у вигляді невеликих кіл групами рослини *Hosta lancifolia* (Thunb.) Engl. Дану квіткову композицію доповнюють дві групи рослин *Sedum spectabile* Boreau., у вигляді трикутників неправильної форми. На завитках ми висаджуємо розсаду однорічних рослин (див. табл. 2). Підбираємо сорти і види рослин з одночасним й тривалим квітуванням, лише за цієї умови відбувається художнє оформлення ділянки, яка виражається в чіткості і ємності малюнку.

Вздовж дороги, яка веде до господарських споруд дендропарку, розміщується квіткова композиція ландшафтного стилю «Напівмісяць». Сама назва цієї ділянки говорить про її форму. Для цього квітника ми підбираємо такий асортимент рослин (табл. 2), щоб замість рослин, які відквітували, зацвітали інші. Таким способом ми забезпечуємо безперервність цвітіння в літньо-осінній період.

Висновки/Conclusions. У дендрологічному парку «Софіївка» виділено п'ять експозиційних ділянок, які оздоблені 12 квітковими композиціями за щорічної участі понад тридцяти видів й сортів однорічних трав'янистих рослин. З'ясовано, що дане квіткове оформлення належить до ландшафтного й регулярного типу планування.

Список посилань/References

- Bilous, V. I. (2001). *Sadovo-parkove mystetstvo: Korotka istoriia rozvytku ta metody stvorennia khudozhnikh sadiv*. Kyiv: Nauk. svit. 299 s. (in Ukrainian).
- Bohovaia, Y. O., Fursova, L. M. (1988). *Landshaftnoe yskusstvo*. Moskva: Ahropromyzzdat. 223 s. (in Russian).
- The Plant List. (2013). URL: <http://www.theplantlist.org>.
- Ishchuk, L. P., Oleshko, O. H., Cherniak, B. M., Kozak L. A. (2014). *Kvitnykarstvo*. Bila Tserkva. 292 s. (in Ukrainian).
- Bilyk, O. V., Vehera, L. V., Dzhym, M. M., Kozlov, V. H., Koldar, L. A., Kosenko, I. S., Marno, L. I.. & Sobchenko V. F. 2000. Kataloh roslyn dendrolohichnoho parku “Sofiivka”. Uman': Umans'kyy dendrolohichnyy park “Sofiivka” NAN Ukrainy [Red.: Ivan S. Kosenko]. 160 s. (in Ukrainian).
- Kosenko, I. S., Moroz, O. K. (2006). Do problemy vykorystannia kvitiv u landshaftnykh parkakh / *Starovynni parky i botanichni sady — naukovi tsentry zberezhenia bioriznomanittia ta okhorona istoriko-kulturnoi spadshchyny: Materialy Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii*. Kyiv: Akadempriodyka, 2006. S. 338–347. (in Ukrainian).
- Kucheriavyyi, V.P. (2005) *Ozelenennia naselenykh mist*. Lviv: Svit, 2005. 456 s. (in Ukrainian).
- Kyselev, H. E. (1952). *Tsvetovodstvo*. Moskva: Hosudarstvennoe yzdatelstvo selskokhoziaistvennoi lyteratury. S. 453–454. (in Russian).
- Pushkar, V. V. (2007). *Dyzain kvitnykiv*. Kyiv: Vyd-vo Alterpres, 2007. 336 s. (in Ukrainian).
- Themery, T. (1846). *Guide de Sophiowka, surnommé la merveille de l'Ukraine jardin de la couronne situé près d'Human, dans les colonies militaires*. Odessa: Braun. 63 p. (in French).
- Verzyl'n N. (1964). *Po sledam Robynzona: Sady y parky myra*. Leninhrad: Detskaia lnteratura, 1964. 575 s. (in Russian).